Székesfejérvár, 1901. VIII. évfolyam, 93. szám. Szombat, augusztus 24.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter.
(Az általatok katholikusok törekvéseinek elömozditására »Fejérmegyei Napló« czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: Rotter L., Weisz H. és Krausz V. tőzsdéjében

Megjegyzések.

Lapunk egy hét elötti számában nyilt levelet közöltünk *„egy szabadelvü“* úr tollából. Engedtessék meg, hogy az öszinte, okos vallomásokhoz néhány megjegyzést füzhessünk.

Azokhoz szólunk, a kik mint a levéliró ur is vallotta magát: katholikusok és szabadelvüek, vagyis hisznek. Hisznek Istenben, az Anyaszentegyház isteni küldetésében, a kik a pápát az Egyház fejének, Krisztus helyettesének vallják A kik hinni nem tudnak, vagy nem akarnak, azokhoz ugyis hiába beszélnénk, illetöleg elöször a hit igazságairól kellene velük vitába bocsátkozni.

Azt az ujságirói modort sem kivánjuk bonckés alá venni, a melyet épen a levéliró ur oly határozottan és okosan elitélt. Tudjuk azóta nagyon jól, hogy gondolatai nagyon sok másokéit is kifejezték, hogy a szabadelvüek, a kik magukat hivö katolikusoknak vallják, egyértelmüen bohóckodásnak véleményezték az egészet és megegyeztek abban, hogy a bohócot le kell szállitani a deszkáról.

Minden gondolkozó ember, — a ki különösen nagyobb területen is végig néz — láthatja, hogy a liberalizmus tulajdonképen ott éri el végcélját, a melyre ezek a *mai* liberálisok célozgatnak. Elöször csak a fölvilágosultság katangkóróját kergették. »Fölvilágosultság!« Kinek ne tetszenék a fölvilágosultság? Ki ne akarna okosnak látszani, a kinek ifjui eröben lobogó eszméire tisztelettel tekint mindenki, pláne a mikor vele szembe állitják a sötétséget, a középkor minden hutaj babonáját, az inquisitiókat, istenitéleteket stb., a melyek mindannyian baglyok, s remegve menekülnek sötétségbe az elöl, a világitó torony elöl, a melyre a fölvilágosultság vont glóriát. Sok-sok esztendö óta énekelgetik ezt a nótát, hol édesen, behizelgö lágyan, hol gorombán, hol lázitva, vaditva, a mint az alkalom módot nyujtott rá. Igy választottak el bennünket egy irtózatos ürrel, a melyet csak kevesen és nagyon keserü tapasztalatok után fognak áthidalni. A felvilágosultság nevében hozták be a polgári házasságot. Bárki magára tekinthet: fölvilágosultabbnak érzi-e magát most, a midön a liberálizmus e fegyvere ott csörög az állam oldalán. Okosabb-e, boldogabb-e azóta? Az állami anyakönyvezésröl nem szólok. Az okos, ámbár drága dolog. De ott van a felekezetnélküliség. Hogy mi értelme van annak, azt nem értjük. Söt nagyon tudós és nagyon fölvilágosult emberektöl hallottuk, a kik a törvényhozásban is kardoskodtak a polgári házasság szakasza mellett, hogy a felekezetnélküliség egy süttelenség, a melynek semmi, abszolute semmi okos alapja nincs. És behozták. Azért, mert a fölvilágosultság jegyében született, mert akkor mindenki azt dudálta, hogy csak az az okos ember, a ki ilyenekben hisz.

Tekintsünk csak vissza azokra az elmult időkre, kik voltak azok, a kik a mellett a bizonyos fölvilágosultság mellett a nagy dobot késön-korán ernyedetlenül döngették, a kik Magyarország intelligenciájának egy jelentös részét elbóditották, elkábitották rettenetes lármájukkal? Tessék csak visszagondolni rájuk. Nem azonosak-e ezek a mostaniak azokkal, nem egy törzsböl ágaztak-e ki, nem napkelet volt-e bölcsöjük, tessék megnézni: nem ugyanazok-e arcuk vonásai, nem a kereszténység határtalan gyülölete görbitette-e akkor is a hátukat, vállaikat ellenünk, ép ugy, mint most?

Az akkori liberálisok, a 6—8—10 év elöttink nem azonosak-e ezekkel? Nem azok beszélnek-e, lármáznak, firkálnak, gyanusitanak, piszkolnak mindenkit, a ki nem szájuk ize szerint való. Igen! ök

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Apróságok Meszleny Lajos életéből.

A mint már irtunk is róla, Meszleny Lajos egyike volt a magyar képviselöház legszeretetreméltóbb és legszellemesebb tagjainak, a kit pártkülönbség nélkül mindenki kedvelt. Ha valahol megjelent, csakhamar egész udvara lett, valamennyien öt hallgatták, az ö jóizü, talpraesett adomáit, a melyeknek se vége, se hossza nem akart akadni. Sokszor egész éjjeleken keresztül mulattatta a társaságát. A régi jó táblabirói alakok közé tartozott, a kik az élet nehéz körülményei közt is a humor gyöngyeit keresték. Ha valakinél, nála beteljesült a mondás, hogy sirva vigad a magyar.

Választásoknál különösen jó hasznát vette igazi magyaros, jóizü adomáinak. A hangadóbbakat, vagy a kiket valami más ismeretség füzött hozzá, maga köré gyüjtötte. Bor mellett eltartotta öket szóval fél éjjelen keresztül. Ezeket aztán nehezen hóditotta el töle az ellenpárt.

*

Meszleny Lajos elsö jelentékenyebb politikai debutje 1882-ben, Székesfejérvárott történt.

A fejérmegyei függetlenségi párt szervezése végett jött oda Mocsáry Lajos több képviselótársával egyetemben. Az egyes kerületek küldöttségekkel képviseltették magukat s mindenik küldöttség részéröl egy-egy szónok jelentette be a megalakuláshoz való járulását.

A vendéglö udvarán folyt le az alakulás aktusa.

A bodajki küldöttek részéröl Meszleny Lajos beszélt. Monokliját a szeme szögletébe vágta, hátul tartott botját a két karján füzte keresztül és ebben a poziturában mondott olyan snájdig beszédet, hogy hallgatói nem tudtak hová lenni a vidáméságtól, végül pedig zugó tapsokban és éljenekben törtek ki.

Mocsáry is, a választók is megszerették Meszlenyt, ez a jelenet döntött jövöje felett s a legközelebbi választás alkalmával már képviselö volt Meszleny Lajos.

Itt emlitjük meg, hogy 1883-ban Meszleny Lajos véres kardpárbajt vivott a néhai Kégl Pistával. Meszleny szörnyü sebeket kapott és akkor is már oly népszerü volt, hogy lakása elött valóságos népcsödülések lestek gyógyulását.

*

Jóizü rigmusokban mondta el Meszleny Lajos ezt a történetet:

A bodajki kerületben Tóvölgyi Titusz volt valamikor a legvéresebb száju jelölt. A Tisza Kálmán vidéki lapjainak késöbbi legdurvább vezércikk-liferánsa akkor szintén azt az elvet vallotta, hogy »a magyar föld a magyar paraszté« hanem ezt a Mussolino-liberalizmust a magántulajdont mindenkor tiszteletben tartó, józan magyar föld népe (akár magyar, akár más ajku) akkor csak ugy visszautasitotta a demagógtól, mint a hogy most nem veszi be az Izrael Jakaboktól és a »Budapesti Napló«-ba iró elvtársaiktól.

Nehéz dolga volt hát Bodajkon Tóvölgyi Titusz (a hires Tógyi Tityitátyi) után Meszleny Lajosnak. Neki is feljebb kellett srófolni hangját és iszonyu véresszáju beszédet tartott a bodajki sváboknak.

Ezek csak hallgatták, csak hallgatták a jelöltjüket, mig végre fölkerekedik a legvénebb és igy szólal fel:

— Dass hat uns schon alles der Tifusz Tówidl g'sagt!

Ezzel fölkerekedett valamennyi és ugy ott hagyták a szónokot, mintha esztrengán hajtották volna!

*

Egyszer valaki az országházban a magyar birtokosság pusztulását ecsetelte. Sötét képet festett különösen a régi nemesség zülléséröl, valamint az uj birtokosokról, a kik épenséggel nem méltó utódai a kipusztult nemességnek. Beszéde közben egy passzushoz ér:

— Kipusztul a régi birtokos és helyét *x*, vagy *y* foglalja el.

— *X* igen, de *y* nem — kiáltott közbe

A közeledö iskolai beiratásokra a t. szülök figyelmébe ajánljuk, hogy nálunk
leány és fiu fehérnemüek
legtartósabb anyagból készitve, legcélszerübb összeállitásban
meglepöen olcsó áron kaphatók.

Szenzációt keltö olcsóság!
1 ágyba való, 3 részes lószörmadrac . . . . . 16 frt. 50 kr.
Áruház a „Kék Csillaghoz“
Székesfejérvár, Nádor-utca.

Mai lapunk 6 oldal.

00000510

beletartoznak abba a nagy seregbe, a mely Magyarországnak anyagi és erkölcsi nivóját a Lengyelországéra és Galiciáéra sülyeszti le.

Csak a taktika más ma. Akkor ügyesebbek, óvatosabbak voltak. Ma, a félig nyert csata után már szemtelenkednek. Ez egyébiránt az ő napkeleti tulajdonságuk. Sokszor ismétlődött is a világtörténelemben. Akkor — tessék csak visszaemlékezni — azt mondták, hogy az egyházpolitikai törvények a népet vallásosabbá fogják tenni, ma már »ravaszul a nép hitére is igérnek, azt is el akarják tőle venni, mondván: ne higyj a papoknak, badarság, a mit azok beszélnek, ne higyj a pápa csalhatatlanságában és legkevésbbé hidd azt, hogy bünödet azért az egy-két garasért, vagy pengő pénzekért elengedik.« Igen, most rugnak rajtunk, mindnyájunkon, mintegy felvilágositani akarván bennünket, hogy a kitüzött célt még nem érték el, a ki a-t mondott, mondjon b-t is.

S most igazán szeretném tudni, mi különbség van köztünk, liberális katolikusok közt és néppárti katolikusok között? Vajjon nem mindketten azt akarjuk-e, hogy a kereszténység örök és mindig konzerváló igazságai a hol és a mennyire lehet az államban is érvényesüljenek? Talán jezsuitákká akarjuk mi formálni a férfinemet, apácákat akarunk mi nevelni minden nőből? Talán csak a templomot tartjuk mi épületnek, a többi semmi mieléttünk? Ellensége a néppárti katolicizmus a haladás, a müvelődésnek? Hogy a katolicizmusban mindig volt konzervativizmus, az bizonyos. De hát nincs-e szükség erre a konzervativ erőre, különösen most, mikor a modern liberálizmus fékét vesztve le akart rombolni mindent, a mi a multon alapul?

Csak tekintsünk egy kissé mélyebben a dolgok forrására. Mi választott és mi választ el bennünket? Semmi egyébb, mint csak *a jelszavak*. A frázisok, az üres, szines, puffogó bombasztok, a melyek után indulva, olyan eszméktől kezdtek elhidegülni, a melyeket pedig lelkük mélyén mindig szerettek és nagyra becsültek. Ugyebár igazunk van? Ön, és azok, a kik a *mai* és a *régi* az egyenjoguságot, a lelkek szabadságát követelő liberálizmus között különbséget tudnak tenni — azt hisszük — nem fogják tölünk megtagadni, hogy igazunk van.

— A király Veszprémben. Veszprémből irják lapunknak, hogy *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos és *Szelestey* helybeli csendőrezredes Veszprémbe, onnét Zircre utaztak s ott *Fenyvesy* főispánnal, valamint az alispánnal megtették a kellő közbiztonsági intézkedéseket a király ott tartozkodása idejére.

— **Néppárti népgyülések.** A néppárt a pihenés óráit sem töltheti nyugalommal, hóditó körutján végigvonul ez országban, hogy a nép felfogásának megfelelő meggyőző erővel vegye fel a küzdelmet az elvek harcában. Legközelebb a jász-jákóhalmi választókerület lelkes néppárti polgárai ugyanazon napon két helyütt is és pedig:

JÁSZ-FÉNYSZARUN

szeptember 1-én, vasárnapon d. u. fél 11 órakor és

JÁSZ-JÁKÓHALMÁN

szeptember 1-én, vasárnapon d. u. fél 4 órakor

NÉPPÁRTI NÉPGYÜLÉST

fognak tartani, a következő tárgysorozattal. 1. Elnöki megnyitó. Tartja *Zichy* Aladár gróf, orsz. képviselő. 2. A néppárt és a kisgazdák. Tartja *Major* Ferenc dr. orsz. képviselő. 3. A néppártról. Tartja *Tomor* Ferenc, nyug. főgimnáziumi tanár. 4. Legyünk-e néppártiak? Tartja *Kálmán* Károly, orsz. képviselő. 5. Elnöki zárszó.

---

hirtelen a szellemes Lulu, arra célozván, hogy az *y* végü nevek tulajdonosai manapság már nem szoktak birtokhoz jutni.

*

Mikor a bodajki kerület utoljára megválasztotta, a választók rendületlen hűséggel kitartottak mellette. Ezt meg akarván némileg jutalmazni, ajándékkal akarta őket meglepni. Az isztimérieknek kifejezett óhajtásuk szerint egy szt. Flórián szobrot küldött, mert a jámbor nép oltalmazót koresett magának a tüzvész ellen, a mely akkor nem régiben pusztitotta el a község nagy részét. Fordultak azonban a viszonyok. A kerület hangulata is irányt változtatott, a csákvári kerület pedig alkalmassá válván rá nézve, tehát otthagyta a bodajkiakat és Csákváron lépett fel. De némileg boszut állt a régi kerület hűtlenségén azzal, hogy az isztiméri sógoroknak elküldte a számlát a szép Flórián szoborról. Szegény svábok kénytelen-kelletlen kifizették a számlát, de nem is ajánlották Meszlenynek, hogy még egyszer odafáradjon hozzájuk mandátumért.

*

Meg van annak a története. hogy miért viselte Meszleny Lajos előszeretettel és szünet nélkül a gomblyukában pompázó piros szegfüt.

A történet első tekintetre romantikusnak látszik, cigányjóslat szerepel benne, még pedig olyan, amely — sohasem teljesült.

A 80-as évek egyikében cserkészni indult Meszleny Lajos. A vadászat nem járt szeszencsével, mig végre mozgás nesze hallatszott az az egyik bokorban.

A vadász oda lő, erre pedig jajkiáltás felel. Szép cigányleány rohan elő a bokorból: a hajában piros szegfü, még pirosabb virágok keletkeznek a lába nyomán.

Meszleny megijed és első rémületében két tizforintost nyom a markába.

Pedig a leányt csak gyöngén sebezte a lövés. Elkacagja magát és ezeket mondja hamisitatlan cigány jargonjában:

— Köszönöm, nagyságos ur! Bizony jól fog esni ez a kis pénzecske! Ezért most már én is ajándékot adok a nagyságos urnak; tessék ez a piros virág, egészen olyan, mint az én piros vérem. Amig ilyen virágot tetszik hordani, addig mindenben szerencséje lesz a nagyságos urnak!

Akik a szegény »Lulu«-t közelebbről ismerték, azok mind tudják, hogy ez az eset igy történt, ahogy itt leirtuk. Viselte is Meszleny a piros szegfüt, de a szerencséje nem mindenekben támogatta, itt tehát a cigányleány sem vált be »magyar Lenormandnak«.

Ez Meszleny Lajos piros virágának a története.

*

Egyik laptársunk — hogy melyik nem nehéz kitalálni — nagyon szeretné mindenáron elhitetni és vigasztalja magát vele, hogy Meszleny nem volt antiszemita. Ezt nemesszivüségéből szeretné leszármaztatni. Pedig nagyon jól tudhatná, hogy a nemesszivüséggel igen szépen összefér, ha valaki annyira szereti a magyart, hogy roszszalni meri sok »napkeleti« ur visszaéléseit, a melyeket a keresztényekkel szemben elkövet. Ebben az értelemben — mint egyátalán minden gondolkodni tudó keresztény ember — bizony Meszleny is antiszemita volt. — A minap történt a tóvárosi olvasó-körben, hogy valaki kegyetlenül szidta a néppártot, lévén ez még most is divat.

— Ne bántsátok a néppártot — szólt oda neki Meszleny — az az egyetlen párt az országban, a mely a nyilvánosság előtt is rá mer mutatni a zsidók hibáira.

†

Meszleny Lajos.

Hogy mily népszerü volt, hogy a társadalom minden osztályában mennyi igaz barátja, mennyi tisztelője volt a csákvári kerület képviselőjének, talán most, halála után tünt ki leginkább.

Széll Kálmán miniszterelnök, Vlassics és Darányi miniszterek, Perczel Dezső házelnök, Szögyény-Marich László nagykövet, Cziráky Antal és Béla grófok, gróf Jankovich László s még számosan meleghangu táviratokban fejezték ki részvétüket a bánatos özvegy fájdalma felett.

A koszoruknak egész halmaza boritotta el a koporsót, sőt a széles kapualj is a szebbnélszebb koszorukkal volt fölékesitve. Koszorukat küldöttek:

Szerető anyád.
Mindenemnek — Mariska.
Felejthetlen jó Atyánknak — Rozália és Mártha.
Viszontlátásig — Bence.
Lulunak — Pali és Bella.
Felejthetlen vőnknek — Vilma-Imre.
Utolsó üdvözlet Lulunak — Dóra és Pista.
Szeretett sógorunknak — Tivadar és Bianca.
Lulunak — Ernő és Sári.
A jó sógornak — Imre és Zsiga.
Szerető bátyáid — László és Zsiga.
A jó Lulu bácsinak — László, Mária, Ella, Iván, Pali, Lili, Gizi.
A feledhetlen kedves Lulunak — Zoltán.
Szeretett rokon és barátunknak — Sári és Kálmán.
Felejthetetlen jó Lulunak — Mariska, Gyura, Pompi.
Felejthetetlen jó rokonomnak és barátnak — Gyula.
A felejthetetlen honfinak — Függetlenségi és 48-as párt.
A függetlenség igaz bajnokának — A székesfejérvári függetlenségi kör.
A csákvári választókerület — szeretet képviselőjének.
Szeretett pártelnököd és családja.
Szeretett képviselőjüknek — Lovasberény tisztviselői.
Zámoly község.
Meszlény Lajosnak — A »Magyarország.«

A szitkolódzó ur pedig gondolkozóba esett és elhalgatott.

*

Az »Egyetértés«, az Eötvös-Kossuth-féle párt hivatalos organuma, azé a párté, a melyhez Meszleny Lajos is tartozott, föltünő hidegséggel emlékezik meg a függetlenségi párt egyik legigazabb harcosáról. Mindenütt kinos visszahatást keltett az a furcsa bánásmód, de egyszersmind világot vet az Eötvös-Kossuth-féle párt jellemére.

Miért tette?

Vagy azért, mert Meszleny katholikus volt, a katholikusok pedig nem szivesen látott vendégei az Eötvös ur örökös pápistarágóinál.

Vagy azért, mert Meszleny többször kifejezte rosszalását a fölött a kétszinü csunya politika fölött, melyet a párt már hosszabb idő óta üz. Kiféle függetlenséget hirdet, alattomban pedig titkos támogatója volt a Tisza és Bánffy urak munkájának. Hogy ezt az egyeneslelkü Meszleny, a ki annyi áldozatot hozott a függetlenség eszméiért, nem türte szó nélkül, több, mint bizonyos. Ezért most a csunya boszu, a melyet ha elég okosak, bizonyára jobban titkoltak volna. De hát jó ezt is tudni.

Az is szinte megdöbbentő feltünést keltett mindenütt, hogy *Lukács* Gyula képviselő, ki az elhunytat a velencei temetőben pártja nevében elbucsuztatta, kékes-szürke utiruhában állott a sir mellé. Figyelmetlenségnek, vagy feledékenységnek tudandó-e be, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy szinte még kirivóbbá tette azt a disszonanciát, a melyet a párt az ő leghivebb és legigazabb harcosának halála alkalmával a világ előtt fellebbentett.

00000511

Meszlény Lajosnak — Velence község képviselő testülete.
Székesfejérvári orvosi kar — tisztelete jeléül.
Az alapi vadásztársaság Meszlény Lajosnak.
Szeretett jó Nágyságos urunknak — A Fiáth-Kajtori cselédség.
Felejthetlen jó barátjuknak — Huszár Ágoston és családja.
Burchard Bélaváry Rezső dr.
Kempelen Imre.
A Pongrácz-asztal-társaság - Meszleny Lajosnak
Régi jó barátnak — Sárközy Aurél és neje.
Felejthetlen jó barátjának Tóth Artur.
Szeretetük jeléül — Dieballa család.
Igaz tisztelőd - dr. Horváth Gyula.
A legfájdalmasabb érzéssel — Láng Sándor.
Felejthetetlen barátjának — Szüts Arthur.
A régi jó barátnak — Kenessey Lajos és családja.
A felejthetetlen barátnak — Lukáts Lajos és dr. Kégl Károly.
Tisztelete jeléül - Lukáts Lajos és családja.
Meszleny Lajosnak — Szüts Andor.
Régi barátjuknak — Boda Sándor és neje.
Kopasz Ferenc és neje — Isten veled.
Szüts Jenő képviselő és fiai.
Legőszintébb részvéte jeléül — Flits Miklós.
Őszinte részvétem jeléül — Herczeg Hugó.
Elvei hű harcosának tisztelete jeléül Deutsch Aladár.

Csütörtökön d. u. 5 órakor *Károly* János nagyprépost, káptalani helynök fényes segédlettel tartotta a koporsó ünnepélyes beszentelését. Benn az udvarban, sőt az utcán is óriási tömeg hullámzott. Ott voltak: Báró Fiáth Pál, Sárközy Aurél főispánok, Say Viktor ny. altábornagy, Havranek József polgármester, Gremsperger István apátkanonok, Szenczy Győző, Nemes vezérkari alezredes, Kossuth Ferenc, Hentaller Lajos, báró Mandorf Géza, Tallián Vilmos, a megyei és városi, törvényszéki tisztikar ugyszólván teljes számmal. Ott láttuk a székesfejérvári függetlenségi kört Saára Gyula dr., az öreg honvédek Gánóczy Flóris vezetése alatt, a zámolyi függetlenségiek küldöttsége szintén gyászfátyollal bevont zászlóik alatt.

A beszentelés megható szertartása után a holttestet feltették a Concordia kocsijára és Velencére szállitották, a diszes koszoruk tömegét 3 kocsi vitte utána.

Velencén a holttestet a temetőhöz közel levő kápolnában helyezték el, a melyet gyászlepellel vontak be. Városunkból sokan vonaton, még többen azonban kocsin mentek ki, hogy a temetési szertartáson résztvegyenek. Ugyanakkor érkezett meg a Budapest felől jövő vonat, a melyen szintén nagyszámu közönség érkezett. Ott voltak Zichy Jenő és Zichy Aladár, Cziráky Antal, Cziráky László, Eszterházy László, Eszterházy Béla grófok, Mandorf Géza és Miske László bárók, Lits Gyula és Sárközy Aurél főispánok, Kégl György nagybirtokos, Fiáth István cs. és kir. kamarás, Madarász József, Bartha Miklós, Major Ferenc, Lukács Gyula, Hentaller Lajos, Veszter Imre orsz. gyül. képviselők, Huszár Ágost alispán, Havranek Jozsef polgármester, Krizsány János cimz. kanonok, Kereskényi Gyula esperes, Krécsy Károly, Schier József, Kolonics Károly, Répászky Ferenc, V. Végh István, Tallián Vilmos, Szüts Albert, dr. Saára Gyula, drt. Szegfü Ignác, Tóth Artur, a vármegyei tisztikar, a boldogult jó barátainak, ismerőseinek, tisztelőinek egész serege, köztük a csákvári választó kerület minden egyes községének küldöttsége: oly impozáns sokaság, a mely leghivebben ecsetelte azt az osztatlan részvétet, a mely a megboldogult iránt megye- és országszerte nyilvánult.

A példás rend fentartását a velencei önk. tüzoltóság és a Concordia temetkezési társulat emberei eszközölték.

A temetést Beleznay István velencei plebános végezte papi segédlettel, a környékbeli tanitók gyászkarának részvételével.

A menet megindultával az egész területet elözönlötte a hullámzó sokaság. Meszleny Pál országgy. képviselő vezette a koporsó után a roskatag édesanyát, a kinek ősz fürteire, bánatos arcára mindenki a legmélyebb részvéttel tekintett. Utánuk jött a megtört özvegy és a nagyszámu rokonság.

A sir beszentelése és a gyászénekek elhangzása után Lukács Gyula országgy. képviselő is mondott rövid, de igen formás beszédet. A függetlenségi párt nevében bucsuztatta el az eszme egyik legbuzgóbb és legönzetlenebb harcosát, a ki — mint mondá — az életet humoros oldaláról szerette látni és el kellett szenvednie a sorsnak iróniáját, hogy akkor dölt ki a küzdők sorából, midőn az eszmék megvalósulása küszöbén az ő igaz, komoly munkájára lett volna szükség. De nem utoljára találkoztunk, — folytatta — mert azt a piros szegfüt, melyet életében viselt, el fogják egykor hozni sirhalmához, hogy letegyék oda, mint a függetlenségi eszmék diadalának szymbolumát.

A bucsuzó szavainak elhangzása után a nyugalom csendes helyére helyezték a koporsót s oda tüzték a keresztet, egy becsületes magyar ember sirjához.

UJDONSÁGOK.

— **Templomszentelés.** Mint duna-adonyi levelezőnk értesit bennünket, a restaurált, illetve tetemesen megnagyobbitott adonyi templom fölszentelése rendkivül impozánsnak igérkezik. Az ünnepély szeptember elsején vasárnap lesz; az egyházi szertartást gróf *Majláth* Gusztáv, Erdély lánglelkü püspöke fogja végezni. Az egész környék nagyban készülődik már, hogy az adonyiak lélekemelő ünnepélyén minél nagyobb számban résztvegyen és részesülhessen a katolikus püspöki kar diszének áldásában.

— **A király születésnapja Sár-Abán.** Hogy Sár-Abán igen sokan Szent István napját kutyába se vették, megirtuk más helyen és hogy a király születése napját az idén szokatlan fénynyel ünnepelték, az sem az ő érdemük, hanem a cs. és kir. 69. gyalogezredé, mely e napon ott tartózkodott. Az ezred teljes diszben derék zenekarával együtt reggel 9 órára a kath. templom előtti térre vonult s csakhamar a kürtök diszjele hirdette *Schreiber* tábornok érkezését, a ki a tisztikarral együtt ünnepi misét hallgatott. A szent misét *Szabó* Gyula, a község buzgó plebánosa mutatta be az Úrnak, majd a szószékre lépett s nagyszabásu, emelkedett hangu beszédben méltatta az ünnep jelentőségét, melynek magva a hit által megszentelt, megerősitett hazaszeretet s királyhűség. A harc daliás leventéi áhitattal hallgatták a nagyhatásu beszédet, melyért maga a tábornok fejezte ki a plebánosnak a tisztikar nevében hálás köszönetét. Áldás után a zenekar ütemes hangjai mellett a tábornok előtt diszmenet volt, mely szépen sikerült. Délután 1 órakor a Kiss-féle park árnyas lombsátora alatt diszebéd volt, melyen a tisztikaron kivül Szabó Gyula plebános, Dedrich Zsigmond, Sárközy Kálmán, Szüts Sándor, Szüts Albert birtokosok és Laky István ev. ref. lelkész voltak hivatalosak. Pezsgőbontásnál *Schreiber* tábornok gondolatokban gazdag pohárköszöntője a királyra nagy lelkesedést keltett. Este a parkban kivilágitás volt, a zenekar pedig sétahangversenyt tartott. Az ünnep fényesen sikerült, noha — s ezen a tisztikar is megbotránkozott a község intelligens urai egynek kivételével a templomot ez alkalommal is kerülték.

— **A székesegyház** felszentelésének évfordulóján holnap d. e. 9 órakor az ünnepélyes sz. misét *Szuborics* Jenő apátkanonok mutatja be a Mindenhatónak, a szent beszédet pedig *Kéri* Ferenc karkáplán tartja.

— **Jubileumi bucsu.** A XIII. Leo pápa Ő szentsége által engedélyezett jubileumi bucsu elnyerhetésére — a székesfejérvári egyházmegyében — kitüzött 6 hónapi idő augusztus 23-án járt le. Ezen fél év alatt a hivők igen szép számban járultak a szentségekhez, jó példát mutatván az ugynevezett »jó katholikusoknak,« miként kell kath. módon élni.

— **Iskolaszéki ülés.** A városi iskolaszék f. hó 22-én d. e. 11 órakor a városház nagytermében ülést tartott, melyen néhány érdekes ügy is került szőnyegre. Mindenekelőtt az özv. *Tóth* Józsefné lemondása folytán megüresedett belvárosi kézimunka-tanitónői állást töltötték be választás utján. A szavazatok közül kilenc özv. *Rajháti* Lászlónéra esett s igy *Walper* Etelkával szemben ő lett a győztes. A választás eme eredménye elintézése egyuttal *Stojkovits* Péterné tóvárosi kézimunka-tanitónő kérvényének is, a ki hason minőségben a belvárosba kérte áthelyezését. A kérelemnek az iskolaszék helyt adott s özv. Rajhátiné a tóvárosi iskolához helyeztetett. — *Nyéki* Jenő és *Csesznek* János szabadságolt vezetőtanitók a megejtett orvosi felülvizsgálat alapján szeptember elsején elfoglalják állásaikat s a tanitást megkezdik. — A napirendre kerülő következő tárgy élénk érdeklődést keltett. *Rutsek* Imre segédtanfelügyelő ugyanis a lefolyt tanévben a záróvizsgálatok alkalmával meglátogatta *Rainiss* Mátyás belvárosi tanitó osztályát s a tanereményenyel épen nem volt megelégedve, miért is ez alkalommal proponálja az előrehaladott korban levő tanitó nyugdijazását. Ez ügygyel kapcsolatban *Rainiss* Mátyás tanitó is kérvénynyel járult az iskolaszék elé s azon indokolással, hogy a jövő tanévben nyugalomba akar vonulni, kéri a jövő tanévben működési körében leendő meghagyását. Panaszos hangokat is hallat kérvényében a veterán tanitó, a mennyiben *Rutsek* s. tanfelügyelő őt gyengéden figyelmeztette, hogy kérje nyugdijazását, mert ellen esetben kényszernyugdijazását sürgeti. Feltünést keltett az iskolaszék határozata, mely szerint Rainiss tanitóval szemben a nyugdijazási eljárás folyamatba tételét mellőzte oly hozzáadással, hogy nevezett tanitó jövő év május havában nyugdijazását kérje. Szerintünk vagy képes Rainiss fontos hivatáskörének betöltésére, vagy nem. Ha igen, sérelmes és jogtalan a határozat ama része, mely a nyugalombavonulásra *kényszeriti* a tanitót; vagy nem képes már most sem a tanitásra, akkor pedig működési körében egy percig sem szabad meghagyni, mert a közérdek sem financiális előnynek, sem egy ember beteges ambiciójának alá nem rendelhető. Középiskoláink főkép a belvárosi iskolából nyerik növendékeiket s a hiányos oktatás csak egy éven át is szomoru következményekkel jár a későbbi években is, a mint az már eddig is tapasztalható volt. Ez a határozat az iskolaszék tekintélyének növelésére épen nem alkalmas.

Szirbek József a Fejérmegyei tantestület elnöke kérvényt adott be a városi tanácshoz, hogy az idén szeptember 25-én Bicskén tartandó nagygyülésre utaljon ki a helybeli községi iskolai tanitóknak napidijat és utiköltséget. A megyei tanitó-testület 26 éven át Székesfejérváron tartotta évi nagygyülését, most azonban Bicskén fogja tartani, mivel 26 éven át a város soha még tudomást sem vett arról, hogy a nagygyülést itt tartják. Az iskolaszék, a hova a tanács az ügyet véleményezés végett áttette, azzal küldi azt vissza, hogy a kérelem jogos, törvényen alapuló.

Utolsó tárgyként *Wiener* Ilona IV. osztályu polgári leányiskolai tanuló nagy port vert kizáratási ügye szerepelt. *Wiener* Ilonát ugyanis a tanári-testület egy kultuszminiszteri rendelet értelmében mint erre *illelékes* hatóság kizárásra itélte, sőt a tanfelügyelőség hozzájárulása után a kultuszminiszter is jóváhagyta. A népoktatási törvény azonban a rendelettől eltérőleg a hasonló ügyekben való itélkezési jogot az iskolaszékre ruházza s igy a jogtalanul kibocsájtott miniszteri rendelet alapján hozott határozatot a mi-

00000512

niszter táviratilag hatályon kívül helyezte. Alaki hibáról van tehát szó s a mennyiben három szakfórum, sőt maga a miniszterium is érdemileg a kizáratás mellett foglalt állást, könnyü az iskolaszéknek határozatot hozni, mely csak is *kizáratás* lehet. Csupán formai szempontból az ügy javaslattételre *Alaghy* Dezső elnöklete mellet egy albizottságnak adatott ki.

— **Eljegyzés.** *Schranz* János helybeli kulturmérnök eljegyezte *Igmándy* Viktoriát, *Igmándy* Aladár és neje, szül. Bogyay Mária leányát Nagy-Bajomban.

— **Áldozat a haza oltárára.** *Zichy* Jenő gróf áldozatot hozott a magyar nemzeti ügynek melyről egyik budapesti lap a következőkben ad hirt:

Egy kérvénye van gróf *Zichy* Jenőnek a király előtt. Hitbizományt akar alapitani a nemes gróf Budapesten levő két palotájából és egyik fejérmegyei birtokából. De ennek a hitbizománynak a családi vagyon lekötésén kivül még egy más nemesebb célja is van. Zichy Jenő, a ki a magyar tudománynak már eddig is igen becses szolgálatokat tett utazásaival, ez utazásain szerzett tapasztalataival, ethnografiai, zoologiai, botanikai gyüjteményeivel, kincsekkel gyarapitotta a magyar Nemzeti Muzeumot, e hitbizományával mindenkorra biztositani akarja azt, hogy a Rózsa-utcai palotájában berendezett nagyszerü muzeuma ide legyen kötve az országhoz és a fővároshoz, hogy a főváros közönségének alkalma legyen gyönyörködni azokban a pompás mükincsekben, amelyeket a nemes izlésü főur és atyja, a kiváló műbarát, egybegyüjtöttek.

Gróf Zichy Jenő a hitbizomány tervet és annak részleteit *Szilágyi* Dezsővel közölte először, néhány héttel Szilágyi halála előtt. A nagy államférfi, aki köztudomás szerint a latifundiumok alapitásának, hitbizományok létesitésének nem volt nagy barátja, örömmel üdvözölte *Zichy* Jenő tervét és a végrehajtásra vonatkozólag több javaslatot tett, amelyeket természetesen figyelembe vett. A hitbizomány a rózsa-utczai és budai palotákból, valamint egy 5000 holdas fejérmegyei birtokból fog állani. A haszonélvezet gróf *Zichy Rafaell*, az alapitó főur egyetlen fiát, a ki holnap lép házasságra *Pallavicini* grófkisasszonynyal, vagy egyenes fiutódait fogja illetni. A jövedelemből köteles lesz a hitbizomány élvezője a Zichy-muzeumot fentartani, gondozni, bőviteni és bizonyos időkben, hetenkint legalább egyszer, dijtalanul a közönségnek nyitva tartani. Ha *Zichy* Rafael fiágában magvaszakadás esete állna be, azon esetben a hitbizomány a szeniorátushoz csatolandó és haszonélvezője a kikötött feltételekkel a prosenior lesz.

Tohm Béla. *Balassa* Kálmánnak, a kitünő hegedü-virtuoznak örökébe egy hozzá hasonló tehetség lépett, *Tohm* Béla hegedümüvész személyében. Ő veszi át elődje iskoláját, a tavalyi *Zeneakadémiát*. A minap hallottuk már az ő gyönyörü játékát s az összes jelenvoltakkal együtt szivesen elismertük, hogy igazi müvészszel van dolgunk, a kinek kezére nyugodtan bizhatja minden szülő a zene iránt fogékonysággal biró gyermekeit. Akárhány várossal szemben annyira el van maradva városunk a zenei müvelés terén, hogy bizony nagy szükségünk van ily müvészi erők tudására. Ajánljuk is melegen, hogy az ifju müvész iránt ne szünjenek meg a pártolással. A helyiségek a régiek, a melyeket már Balassa Kálmán elfoglalt. Jelentkezni már 26-tól lehet.

— **A temető halottja.** F. hó 17-én Nagy-Perkátán a temetőben egy fa alatt halva találták Somogyi János ottani jómódu gazdát. A temetőör jelentése folytán az orvos-rendőri vizsgálat megejtetvén konstatáltatott, hogy Somogyi egy zsinórral felakasztotta magát s a zsinór elszakadt, úgy került a hulla a fa alá. Hogy mi érlelte meg a jómódu gazdában az öngyilkosság gondolatát, hozzátartozói sem tudják.

— **Névváltoztatás.** *Markut* Mária helybeli illetőségü, budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei: Mária és István vezetéknevüket belügyminiszteri engedélylyel »Marton«-ra változtatták.

— **Alapitványos körmenetek.** A török-bálinti hivek, kik 200 év előtt való beköltözésök óta a hitélet terén kiváló buzgóságot tanusitanak s kezdettől fogva maguk is sokat áldoznak az egydettől fogva maguk is sokat áldoznak az egyházi szertartások gyarapitására, ujabban *Zimándy* Ignác volt plebánosuk alapitványai révén két lélekemelő körmenet részeseivé lettek. Az egyiket most járták Nagyboldogasszony ünnepén, amikor szép plebániatemplomukban reggel fél 7 órakor tartott kis mise után két papjuk kiséretében áhitatos ima, ének és zeneszó mellett a község főbb utcáin át a kegyhelyhez hasonló Szüz Mária-kápolnához vonultak, honnan Weicher Miklós plebános emelkedett szellemü szent beszéde és szentmiséje után a szabott rendben áldásra visszatértek a plebánia templomba. Ugyanily körmenetük volt a török-bálintiaknak Szent-István napján, csakhogy akkor a *Zimándy* Ignác emelte Szent-István szobrához mentek a hivek s az Isten szabad ege alatt meghallgatott szent beszéd után ünnepi nagymisére visszatértek a plebánia-templomba.

— **Hazafiatlan magyarok.** Vérlázitó dologról ad hirt sár-abai tudósitónk: Szent István király ünnepén az abaiak, de főleg a református polgárok szinte tüntetőleg dolgoztak, csépeltek, az üzletek egész nap nyitva voltak, szóval minden nemes érzésből kivetkőzve meggyalázták az ősi hitet, vallást, a nemzeti közérzületet, nemzeti ünnepünket s igy magát a nemzetet. És mindebben jó példával járt elől a község érdemes birája, a ki a saját telügyelete mellett e nemzeti ünnepen az utakat javittatta. Csoóron hasonló dolog történt, megtörtént bizonyára másutt is. És sehol sem akadt csak egyetlen jóérzésü ember is, a ki hivatalos hatalmával érvényt szerzett volna ha nem is a saját vallási meggyőződésének, de legalább a törvény betüjének. Mert törvény ám ez községi biró ur! Tudjuk, hogy kend messze jár a törvényektől, de annyit legalább elvártunk volna, hogy többet tudjon a község dobosánál! Utálattal fordulunk el az ilyen hazafiatlan magyaroktól, nem irjuk ki a nevőket, mert nem méltók még arra sem. De igenis, kérja vármegye alispánját, nézzen körül a vármegyében, nézzen körül és lásson, mert már ugyancsak elég lehetne a szemhunyásból.

— **Beiratások az iskolákban.** *A helybeli kath. főgimnáziumban* augusztus 30-án és 31-én lesznek a javitó-, pótló- és magánvizsgálatok, a magántanulók augusztus 28-án jelentkezzenek az igazgatóságnál reggel 8 órakor. Szeptember 1., 2. és 3-ik napján d. e. 8—12 óráig lesznek a beirások. A tanuló atyja, anyja, gyámja, vagy ennek megbizottja kiséretében személyesen tartozik az igazgatóságnál jelentkezni s mult évről szóló iskolai bizonyitványát, s a himlőoltásról, vagy ujraoltásról szóló bizonyitványát bemutatni. A beirási dij 8 korona, a tandij félévenként 20 korona, mely előre fizetendő. Szeptember 4-én reggel 8 órakor ünnepélyes »Veni Sancte«.

A székesfejérvári m. kir. állami főreáliskolában a javitó és felvételi vizsgálatokat 1901. évi augusztus 30. és 31. napjain tartják. Azon tanulók, kik ilynemü vizsgálatot tenni óhajtanak, augusztus 30-án reggeli 8 órakor, mult évi iskolai bizonyitványukkal jelelentkezzenek az intézet tanári termében. A javitó vizsgálatok dijmentesek, a felvételi vizsgálatok (másnemü iskolákból jövő tanulók részére) dija 20 korona. — A beirások szeptember 1., 2. és 3. napjain d. e. 8—12 óráig lesznek. A kik a mult tanévben az intézet tanulói voltak, iskolai bizonyitványukkal és himlőoltási igazolványukkal jelentkezzenek, a kik eddig nem itt jártak, ezek mellett keresztelő levelet (születési bizonyitványt) is tartoznak felmutatni. A igazgató a másodemeleti rajzteremben veszi fel a tanulókat, a hol felvételi és mellékdijak (ifj. könyvtár, ének stb.) fejében minden tanuló 12 koronát fizet. Az igazgató által történt felvétel után a tanulók szülőikkel vagy gyámjaikkal együtt nyomban az osztályfőnöknél jelentkeznek, hogy az illető osztályba is beirassanak. A tandij az intézetben 48 korona és a vegytani előadó teremben *Gáspár* Károly tanár kezeihez fizethető. De fizethető 12 koronánként négy részletben is, október 15-ig, december 1-ig, március 15-ig és május 1-ig. Szegénysorsu, jó erkölcsi viseletü, jó előmenetelü tanulók tandijmentességben részesülnek. Az e célból szerkesztett kérvényeket szeptember 15-én kell beadni az intézet igazgatóságánál. Néptanitók fiai, ha iskolai bizonyitványuk a követelményeknek megfelel, szegénységi bizonyitványt mellékelni nem tartoznak. Szeptember 4-én reggeli 8 órakor az intézet müködése megkezdődik, s ezért minden beirt tanuló köteles irószerrel ellátottan saját osztálytermében megjelenni.

A székesfejérvári felső kereskedelmi iskolában a beirások szeptember hó 1., 2. és 3-án d. e. 9—12 óráig eszközöltetnek. A javitó és pótló vizsgálatok szeptember hó 1-én d. u. 2 órakor tartatnak meg. Bővebb felvilágositást az intézet igazgatósága nyujt. *A városi elemi iskolákban* a beiratkozások szeptember 1-től 4-ig, a megnyitás 5-én, a rendes előadások 6-án lesznek. A gazdasági iskolákban a beiratkozás jövő hó 1 14-ig; a *polgári iskolában* a felvétel szeptember 1—4-ig, a javitó vizsgálatok 2-ikán, a pótló vizsgálatok és visszavetett III. és IV. oszt. növendékek vizsgálatai 3-ikán, a felvételi vizsgák 4-ikén, a megnyitás 5-ikén, a rendes előadások kezdete 6-ikán lesz.

— **»Napkeleti.«** Vannak, a kik bennünket antiszemitáskodásról szeretnek vádolni. Nem tehetünk róla, ezt őszintén mondjuk. Mi csak keresztény magyar fajunkat szeretjük s ebben a szeretetben bizony könnyen megtörténhetik, hogy a hibákkal és bünökkel szemben szókimondók vagyunk. Hogy azonban tényekkel is bebizonyitsuk, hogy jobbak vagyunk a hirünknél, ujitást hozunk be. Udvariasak akarunk lenne a mélyen tisztelt zsidók iránt. A Budapesti Napló tanitott meg rá, hogy nem illik zsidókról beszelni, hanem müvelt ember manapság napkeleti-ekről beszél. Mi megfogadjuk a jó tanácsot s a mennyire gyenge erőnktől telik, azután nem is fogjuk átlépni e napkeleti illem határait.

— **Jégverés.** Végig vonul az Isten ostora e szép hazán s megyénket is sürü egymásutánban éri csapásaival, nap-nap után hirt kell adnunk az elemi csapások okozta károkról, a melyek egy-egy községnek veszik el kenyerét, megélhetését. F. hó 19-én Moór község szőllőhegyét tette tönkre a jég. A délutáni órákban hirtelenül elsötétült az égboltozat s megeredt a jégeső, mely a szőllőket fele részben tönkretette. A pusztulást csak másnap reggel vette észre a gazdaközönség, mely sirva nézte minden reményének porbahullását. Oly sok a levert szőllő, hogy már e héten megkezdődött a szüret szomoruan, kedv nélkül.

Lelketlen anya. Hajdu Erzsébet velencei hajadon bár pártában maradt, mégis anyaságra jutott Nem is tartotta Isten-áldásnak azt a kis leányt, kinek másfél hónap előtt adott életet s örült a lelke, hogy a napokban szemfődöt borithatott az ártatlan csecsemőre. Nem foglalkozunk az anya rut bünével, utólérte már a földi igazságszolgáltatás keze, Hajdu Erzsébet gondatlanságból okozott emberölés miatt az ügyészség börtönébe került.

— **Harcias asszonyok.** Az Inota községhez tartozó Ujmajor pusztán régi haragosok már Klima Ferencné és Bedő Lajosné. Időnként harczra keltek, a nyelvelésen túl azonban eddig alkalom hiányában nem mentek. F. hó 19-én azonban ez is megtörtént. Szemtől szemben állt egymással a két asszony s mikor már kifogytak a szóból, Klimáné egy dorongot fogott s ugy fejbe vágta ellenfelét, hogy ájultan terült el a földön. Könnyü testi sértés vétsége miatt a legközelebbi találkozás a helybeli kir. járásbiróság előtt lesz.

— **Meglopott Bika.** Sietünk kijelenteni, hogy *Bika* Dezső nem más, mint egy mencshelyi (Veszprém m.) illetőségü facér péklegény, a ki két hason rangu és minőségü társával a »Ponty« vendéglő ivószobájában utolsó fillérjeinek mondott bucsut s a gyakori koccingatás közepette megfeledkezett a ruhatáráról, melyet közvetlen közeléből elemelt egy negyedik facér alak. A rendőrség szorgos kutatás után megtalálta a ruhát Szaueranft Lázár házalónál, majd ráakadt a tolvajra is Stiefer József péklegény személyében, a ki — bár mentségül ittas állapotáthozta fel — a járásbiróséghoz került.

— **Tanuló keresletik.** Sövegjártó János fehérnemü, szövött és rövidáruk kereskedésében tanuló azonnal felvétetik.

00000513

Néhány szó a raktári szövetkezetekről.*

A Köztelek legutóbbi számának egyikében, szerényen megvonulva, egy rövidke közlemény jelent meg, mely tudtul adja a tiszaujlaki raktárszövetkezet első évi üzletévének eredményét.

Őszintén sajnálni lehet, hogy a nevezett szövetkezet, — mely ha jól tudom nem sok társsal dicsekszik hazánkban — bővebben nem ismerteti sem keletkezését, sem működését. Pedig nagy szükség volna rá, hogy az ilyen, még a magyar gazdaközönség előtt ismeretlen életrevaló szövetkezeti intézmény megismertessék, hiszen a jó példa vonz!

Általános a panasz, hogy a gazda sehol e világon, de legkevésbé Magyarországban, nem képes a sok fáradsággal termett gabonája árának szabályozásába befolyni, hanem kénytelen türni maga fölött a gabonatőzsde hatalmát és akarva nem akarva elfogadni ezen intézmény sokszor igazságtalan és egészségtelen üzleti viszonyaiból kifejlődött árakat. Már azon tény, hogy a tőzsdén kivül, bár a tőzsde tag által kötött üzlet nem jegyeztetik a tőzsdén, igen sokszor vonja maga után a hibás árjegyzést, mi által sokszor az ilyképen létrejött jobb kötések titokban maradnak, nagy kárára a gazdaközönségnek.

Sajnos, a tőzsdei árjegyzés is csak a nagyobb és intelligensebb gazdáknál képezi a gabona eladásánál azon támpontot, mely szerint gabonája árát megszabja. Pedig ezen birtokos osztály már a fent emlitteteken kivül azon természetes előnyben részesül, hogy jobban osztályozott és nagy mennyiségü gabonája értékesitésénél nem szorul a közvetitő kereskedelemre, miáltal a közvetitő szokott hasznát is a maga javára irhatja.

A raktárszövetkezetek sem a nagybirtokosok védelmére alakultak, hanem azon kis- és középbirtokosok kihasználásának meggátlására, kik az imént emlitett előnyöket, ha egyenként nem is, de szövetkezés által feltétlenül biztosithatják.

Tehát főleg azon gazdaosztály védelmére, kik sajnos nagy átlagban, ma Magyarországban a legsanyarubb viszonyok között élnek. A kik ismerik, vagy érdeklődnek ezen osztály sorsa iránt, tapasztalhatják azt, hogy a gazdák sokszor még a lábon – tehát még az országos gabona árak kialakulása előtt — adják el a terméseiket, hogy pénzhez jutván, megszabaduljanak a különféle zaklatásoktól, az adóhátraléktól és a vidéki pénzintézeteknél felvett drága kölcsönök könyörtelen végrehajtásától.

Mi sem természetesebb, mint hogy az ezen viszonyokat jól ismerő gabonakereskedők, a gazda nyomoruságos helyzetét kihasználják és az árakat, mivel a helyzetet uralják, hallatlanul lenyomják, miáltal gyakran a tisztességes kereskedelemben meg nem engedhető uzsorahasznot vágnak zsebre.

Hivatkozom e tekintetben igazam bizonyitására éppen a t.-ujlaki szövetkezeti igazgatóság jelentésére, mely férfias bátorsággal mutat megalakulásának késztető okaira, mondván a következőket: »Tisza-Ujlak a különféle szerencsés körülmények folytán oly gócponttá alakult mely a gabona kereskedésnek kedvezvén, ott jelentékeny gabonapiacot fejlesztett ki. Ezen körülmény okozta aztán, hogy gabonakereskedőink közül nem egy, sőt a legtöbb dúsgazdag emberré vált s nem ismerünk egyet sem, a ki közülök jelentékeny vagyonra ne tett volna szert. Természetesen örvendeztünk is ezen szerencsén addig, amig csupán a jogos üzleti conjunktura ügyes kihasználása volt a jólét forrása, mert azon kölcsönös visszahatás, mely kereskedelem és földmivelés között fennáll, reánk nézve is megbecsülhetlen fontosságuvá tette a tisza-ujlaki piaczot. Midőn azonban az egyes esetekben a közvetitői nyereség nagyon is kitágult, az árviszonyok pedig rosszabbodtak, nyomott árviszonyok között elodázhatlan kötelességünkké vált magunk iránt valamelyes megfelelő szabályozásról gondoskodnunk.

E nyomás szülte megalakulásunkat. Tisztán szabályozót akartunk felállitani a jogosult és nem jogosult kereskedelmi haszon között, a tisztességes kereskedésnek épp ugy *védelmére*, mint összes gazdatársaink biztositására.«

Mint ebből is látható a szövetkezetek célja nemes, mert megalakulásuk, nem a kereskedelem ellen irányul, mint azt a szövetkezet ellenségei szeretik hangoztatni. Mert ha megnézzük Németországot, hol a világkereskedelem mellett a legjobb egyetértésben virágzik a szövetkezetek minden fajtája, állitásunkat legjobban látjuk beigazolva.

Magyarországon persze ez nehezen megy, mert eddig a magyar közönség és különösen a gazdaközönség mély álomba merült volt, és ha az állam nem tett érdekében, ő a maga védelmére alig gondolt. A szövetkezetek célja éppen az, hogy ezen letargiából felrázza a közönséget és buzditsa arra, hogy védekezzék a kihasználtatás ellen, és ezen válságos gazdasági viszonyok között ne csak gazda legyen de egyszersmind ügyes kereskedő is, ki biztositani tudja termányei értékesitésének a piac lehető legkedvezőbb esélyeit.

Hogy ezen célokat a kisgazda és a középbirtokos is elérhesse, életfeltétel a szövetkezés.

A T.-Ujlaki szövetkezet első évben a kimutatás szerint 5500 mm. gabonát raktározott el tagjainak, melyre természetesen az eladásig hitelt nyujtott, még pedig a lábán álló termányekre, értékének 1/3-dára, a beraktározott termények értékének 3/4 részére, az alapszabály szerinti kikötések mellett 19.652 korona erejéig.

Mily jótékony volt tehát a szövetkezet tagjaira, midőn nem szorultak a takarékpénztárak vagy uzsorások drága kölcsönére és nem kényszerültek gabonájukat már előre bármily áron eladni! Ha a szövetkezet egyebet sem ért volna el, ezen egy körülmény is kivánatossá teszi a további fennállását.

De a fenti eredmény csak mellékes azon üzleti haszon mellett melyet a szövetkezet tagjainak és a vidék gazdáinak biztositott; mert jelentéséből látjuk, hogy tagjainak összesen 13 200 kor. tehát mm.-ként 2.40 kor. hasznot biztositott, mig a vidéki gazdaközönségnek megszerezte azon kiszámithatatlan előnyt, hogy működése által a piac teljesen megszabadult az egyoldalu árszabályozástól!

Nagyon örvendenék, ha ezen ismertetésemmel némileg is hozzá járulhatnék a szövetkezeti ügy fellendüléséhez, mely hivatva van arra, hogy a társadalom minden rétegének anyagi javulását elősegitse.

Zala-Egerszeg, **Ifj. Voigt Ede,**
gazdasági egyesületi titkár.

** Bátrak vagyunk ezen cikket olvasóink szives figyelmébe ajánlani. Különösen azonban a Gazdasági-egyesület érdeklődését kérjük számára. A kérdés annyira fontos, különösen pedig a mi megyei, főleg központi helyzetünknél fogva annyira életbevágó, hogy — azt hisszük — megérdemli a vele való foglalkozást. A jelen cikk inkább csak bevezetés, inkább csak általánosságban foglalkozik a kérdéssel, de munkatársunknak igéretét birjuk, hogy részleteiben, különösen pedig a megalakulási módozatokat szives lesz lapunkban ismertetni.*

Szerkesztőség.

Anyakönyvi statisztika

1901. évi augusztus hó 17-től augusztus hó 24-ig.

I. Születés.

Született: 11 fiu, 13 leány. Ezekből 11 törvényes fiu, 13 törvényes leány; 0 törvénytelen fiu, 0 törvénytelen leány. Összesen: 24.

II. Halálozás.

Elhalt: 9 fi, 4 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiu 5, leány 1, törvénytelen fiu 0, leány 0; 5 éven felüli fi 4, nő 3. Összesen: 13. E szerint a születés a halálozást a fent jelzett idő alatt 11-el multa felül.

III. Házasságkötés.

A fent jelzett idő alatt 10 volt.

Elhaltak: Tilinger János, róm. kath., 36 éves, tüdővész, Gáztelep-utca 7. sz. — Özv. Kamocsay Lajosné Horváth Borbála, róm. kath., 62 éves, szivszélhüdés, Haltér 21. sz. - Bánoczky József, róm. kath., 61 éves, szivbaj okozta szivhüdés, Szent-György kórház. - Varga Etel, róm. kath., 5 hónapos, bélhurut, Széchenyi-utca 130. sz. — Katona István, ev. ref., 5 hónapos, bélhurut, Major-utca 25. sz. — Csiszár István, róm. kath., 3 éves, ránggörcs, Szárcsa-utca 18. sz. — Hornyik Károly, róm. kath., 34 éves, tüdővész, szent-György kórház. — Dudás Mihályné szül. Tóth Róza, róm kath., 58 éves, alszáron beállott csontfekélyedés, Szent-György kórház. — Meszleny Lajos, róm. kath., 50 éves, szervi szivbaj, Vörösmarty-tér 4. sz. — Feigl István róm. kath., 5 hónapos, bélhurut, Budai-ut 82. sz. — Özv. Szunyog Józsefné szül. Kovács Terézia, róm. kath., 84 éves, végelgyengülés, Csorda-utca 4. sz. — Rekop András, róm. kath., 3 hónapos, gyomor- és bélhurut, Vendel-utca 21. sz. — Balogh István Mihály, róm. káth., 15 napos, veleszületett gyengeség, Malom-utca 9. sz.

IV. Kihirdetés.

Veisz Károly, (Székesfejérvár) és Machalik Margit (Csoór, Fejérmegye.) — Korent Antal mozdonyvezető (Székesfejérvár) és Blöckinger Ilona (Budapest). — Hergert József zenekari őrmester (Székesfejervár) és Holly Mária (Zirc).

Piaci árak.

1901. augusztus 24.

Buza	14.30.—14.80.
Rozs	12.20.—13.—.
Arpa	11.20.—13.—.
Zab	12.—.–12.60.
Tengeri	11.40.——.—.

A forgalom élénk.

A közeledő évadra ajánlok

I. rendü kokszot, tatai darabos szenet, tojás-brikettet

(sajtolt szenet)

és tüzifát

helyben a vasuti raktáromban, vagy waggonszámra bármely állomásra, **legjutányosabb áron.**

WEISZ JÓZSEF

a tatai szénbányák képviselője.

SZÉKESFEJÉRVÁR,

Lakatos-utcza 2. szám alatt.

KRAUSZ F. VILMOS

Székesfehérvár-Budapesti általános közvetitő irodája

Basa-utcza 2-ik szám alatt.

Elfogad megbizásokat **ház, föld, szőlő** adás és vételére, ugyszintén

pénzkölcsönöket

szerez kisebb és nagyobb összegben ingatlanok betáblázására. Továbbá **házasság, nagykorusitást** s külföldi utazási czélokra szolgáló okmányokat beszerzi s házasságokat is a legnagyobb titoktartás mellett közvetit.

00000514

Alapittatott 1865.

Ifj. SCHAUMANN JÓZSEF

ARANYOZÓ, MÁRVANYOZÓ, TEMPLOMDISZITŐ, TÜKÖR, KÉPKERET RAKTÁRA
SZÉKESFEHÉRVÁROTT,
Barátok uj épületében.

Elvállal mindennemü aranyozást és diszitést, ugymint: Templomok, Salonok, Kávéházak, Disztermek Aranyozását festését és Plasztikai Diszitését.

Többször kitüntetve!

Asztalos szakmába vágó megrendelést elfogad:

NAGY JÓZSEF

SZÉCHENYI-UTCZA 24. SZ.

Készen kapható: Nyaraló vagy gyermekszobába, esetleg előszobában alkalmazható fehér fényezett szekrények s 16 személyre ebédlő s egyéb butorok.

Nikolsburger Sándor

szoba-, cimfestő és mázoló

Fatér, özv. Császárné háza a (Ponty vendéglővel szemben.)

Elfogad:

Czim-, szoba-, templom-, oltár- és képfestést, valamint mindennemü mázoló- és krétarajz-munkát

jutányos áron.

Éremmel kitüntetve!

SIMON LAJOS

asztalos és kárpitos butorraktára

SZÉKESFEJÉRVÁROTT,

Kossuth-utcza 11. szám.

Ajánja saját készitményü asztalos és kárpitos butormunkákkal dúsan berendezett üzletét, hol mindennemü asztalos és kárpitos munkák gyorsan és pontosan elkészittetnek,

jutányos áron.

BERNSTEIN ÉS KÁLDOR

TÜZIFA-, KÖSZÉN- ÉS COAX ÜZLETE

Tisztelettel értesitem az érdeklődőket, hogy mai naptól kezdve elfogadok előjegyzéseket egyes társaságok alakitására ugy

közönséges KŐSZÉN, mint

... POROSZ-SZÉN és ...

COAX-RA wagononkénti szállitásra **jutányosabb** árban.

Levelező-lapon történt meghivásra szivesen szolgálok személyesen is fölvilágositással.

Tisztelettel **BALOG LIPÓT** Haltér 2. sz.

VÉGH GYULA

szobafestő, mázoló

Kossuth-utcza 15. (Györy-ház.)

Elfogad:

Czim-, szoba-, kép-, templom- és oltárfestés, valamint mázoló s krétarajz munkát.

!!! Legujabb secossió minták dús !!!
!!! választékban. !!!

SZÁMMER IMRE

KÖNYVNYOMDÁJA SZÉKESFEJÉRVÁR.

ELVÁLLAL MINDENNEMÜ KÖNYVNYOMTATÓ ÉS KÖNYVKÖTŐ MUNKÁK KÉSZITÉSÉT IZLÉSES KIÁLLITÁSSAL, JUTÁNYOS ÁRON.

AJÁNLJA DÚSAN FELSZERELT RAKTÁRAT IRODAI, FOGALMAZÓ, LEVÉL ÉS CSOMAGOLÓ PAPIROKBAN.

KÉSZLETBEN TART MINDENNEMÜ NYOMTATVÁNYT ÜGYVÉDEK, SZOLGABIRÓSÁGOK, KÖZSÉGEK, EGYHAZAK STB. RÉSZÉRE.

BÁSTYA-UTCZA 9. SZ. || || || || TELEFON 99.

Első magyar varrógép és kerékpár-gyár részvénytársaság. Budapest.

Ajánlják hazai gyártmányu **Adria, karikahajós Singer, Wheeler Wilson, Howe** stb.-féle saját készitményü

varrógépeiket és kerékpárait

a legjutányosabb árak mellett. — Nagy raktár minden néven nevezendő varrógép és kerékpár alkatrészekben. — Ajánlják továbbá teljesen berendezett javitó műhelyüket, hol mindennemü varrógép és kerékpár javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vezérképviselet **Márkus Simon özvegye és fia**

czégnél, Székesfejérvárott, Nádor- és Rózsa-utcza sarkán a cisztercziták templomával szemben.

Hirdetések

a »FEJÉRMEGYEI NAPLÓ«

részére

jutányos áron vétetnek fel.

Nyomatott Számmer Imre könyvnyomdai intézetében, Székesfejérvárott.

00000515